

Polomské novinky

9

Dnes v čísle:

- 65. výročie SNP
- Harmonogram zvozu TKO
- Dni obce
- Víťazné Brezinky
- Futbalová legenda

MESAČNÍK OBČANOV OBCE POLOMKA, ROČNÍK XIX.

17. SEPTEMBER 2009

NEPREDAJNÉ

65. výročie Slovenského národného povstania

Roky plynú. Tvoria sa nové dejiny, novodobé dejiny, moderné dejiny. Každý z nás však pevne verí, že časy spreď šesťdesiatich troch rokov sa nikdy nenavrátia. Časy strachu, bojov, huku zbraní, biedy a nedostatku. A preto nesmieme zabudnúť. Dňa 28. augusta 2009 sme si spolu s odbojármi a členmi Jednoty dôchodcov položením vencov k pamätným miestam pripomenuli tieto ťažké časy, všetkých odvážnych, ktorí z úprimného presvedčenia šli na možnú smrť. Mnohí z nich padli, mnohí sa nevrátili domov. Česť ich pamiatke! Stručný prierez históriou SNP si môžete prečítať na strane 4.

Vážení občania,

Blíži sa koniec leta a posledné slnečné lúče babieho leta nám ešte stále umožňujú pokračovať v stavebnej práci, ktorú sme na jar započali. Isto ste si všimli zvýšený stavebný ruch v obci. V centre obce vyrastá prístavba k obecnému úradu. Nákras výsledného vzhľadu nového obecného úradu si môžete pozrieť na informačnej tabuli oproti obecnému úradu. Budova po dokončení prispieje aj k skrášleniu centra obce po estetickej stránke. No dôležitá je hlavne funkčnosť novej budovy.

Je potrebné presťahovať pracovníkov z budovy kultúrneho domu a sústrediť výkon samosprávy na jedno miesto, čo bude isto prijateľnejšie aj pre vás občanov. Druhá a nemej dôležitá stránka vecí sú financie. Náklady len na vykurovanie kultúrneho domu sú 13300,-€ ročne, čo je asi 400 000 korún. Týmto krokom sa snažíme teda aj o celkovú úsporu energií a režijných nákladov na samotný administratívny chod obce, čo nie je v dnešnej dobe zanedbateľná suma. Okrem toho obec nemá primeranú zasadaciu miestnosť na bežné zasadnutia obecného zastupiteľstva, na rokovania stavebných konaní a na stretnutia so zástupcami iných inštitúcií. Aj tento potrebný priestor bude súčasťou nového obecného úradu. Kultúrny dom sa však nenechá ležať ľadom a naďalej ho budú môcť využívať všetky záujmové zoskupenia v rozvíjaní svojej činnosti.

Obec podala projekt na zmenu palivovej základne pre

takmer všetky budovy v správe obce. Projekt sa podal 2. 9. 2009 a vyhodnotenie projektu by malo byť do konca tohto roka. Jedná sa o zmenu v spôsobe vykurovania, a to z plynového systému na systéme biomasy (štiepky). Centrálny vykurovací systém sa bude nachádzať v ZŠ, teda kotolňa a tým súvisiaca technika a rozvody budú viesť do materskej školy, budovy ZUŠ, budovy obecného úradu, lekárne a kultúrneho domu. V budúcnosti sa počíta aj s pripojením na tento vykurovací systém aj hasične a budovy zdravotného strediska. V štádiu tvorby projektu tieto dve budovy nemohli byť v ňom zahrnuté z dôvodu obmedzujúcich podmienok projektu. Z celkových oprávnených nákladov na projekt kotolne a rozvodov sa 10% môže použiť na zateplenie a výmenu okien. Túto možnosť využijeme na výmenu okien v materskej škole.

Správa, réžia a hlavne vykurovanie všetkých budov patriacich obci, ktoré sa zahrnu-

li do projektu na zmenu vykurovacieho systému, stojí obec ročne nemalé peniaze. Pri spočítaní platieb len za plyn táto suma narastie na takmer 66400,-€ (cca 2 mil. korún). Pri zmene systému hrubé náklady na palivo, teda štiepku by činili cca 20000,-€ (600 000 korún). Úspora v nákladoch na vykurovaciu energiu je teda značná a určite sa oplatí tento projekt realizovať aj s 5% spoluúčasťou obce.

Značná stavebná činnosť sa momentálne realizuje aj v základnej škole. Budova prechádza kompletnou rekonštrukciou strechy, zateplenia budovy a fasády, výmenou okien, sociálnych zariadení, elektrických a vodovodných rozvodov, odpadov a podláh. Stavbu realizuje firma, ktorá vyhrala verejnú súťaž a nesie za realizáciu stavby zodpovednosť. Základná škola ako stavba bola firme odovzdaná 29.5.2009 a na ukončenie prác má 17 mesiacov. Situácia so začiatkom školského roka, samotnou prevádzkou školy, vyučovaním isto prináša množstvo komplikácií a problémov pre deti, ale hlavne pre pedagógov. Verím, že pri dobrej vôli, tolerancii a trpezlivosti sa všetko zvládne a po ukončení prác žiaci, rodičia i učiteľia budú mať radosť z krajších, nových, hygienickejších a estetickjších priestorov.

Ing. Ján Lihan,
starosta

Harmonogram zvozu TKO do konca roka 2009

Harmonogram zberu TKO, ktorý vydala Obec Polomka začiatkom roka a ktorý ste obdržali pri platbe za zvoz a likvidáciu TKO už nie je v platnosti.

Firma Brantner Gemer s.r.o bude v našej obci vykonávať zber TKO podľa nasledovného harmonogramu:

**Zber TKO sa bude konať vždy
v sobotu od 7.00 hod ráno.**

26. 9. 2009

17. 10. 2009

7. 11. 2009

28. 11. 2009

19. 12. 2009

Zmena sa týka len zberu TKO.

Systém a harmonogram zberu separovaného odpadu ostáva nezmenený a naďalej ho bude vykonávať Obec Polomka s. r. o.

Naši jubilanti

u mesiaci september 2009

Michal Buvala, Osloboditeľov 32 – 92 rokov
Mária Lacková, SNP 21 – 85 rokov
Emília Majerčíková, Nálepková 12 – 90 rokov
František Gordulič, SNP 19 – 85 rokov
Elena Maruškinová, Komenského 19 – 85 rokov
Michal Dupák, Clementisova 2 – 90 rokov
Ján Murín, Sládkovičova 47 – 95 rokov

*Prajeme Vám všetko, čo môžeme priať,
 nech máte svoju lásku komu dať,
 nech Vás má každý veľmi rád.*

*Oslávencom srdečne blahoželáme a prajeme im
 ešte veľa rokov spokojného života.*

SPOLOČENSKÁ KRONIKA

august 2009

Narodení: Prikrylová Erika, Hronská 21
 Pustajová Nikola, Hronská 37
 Martincová Viktória, Sládkovičova 3
 Štajerová Alexandra, Hronská 29
 Mesiarkinová Ivana, Komenského 18
Prihlásení: Kováčik Karol, Štúrova 57
Odhlásení: Zubaľová Elena, Odbojárrov 12
 Zubaľová Monika, Odbojárrov 12
 Mikloško František, Zápotockého 48
 Miklošková Katarína, Hámor 20
 Zimmermanová Janka, SNP 28
 Zimmermanová Ema, SNP 28
Zomretí: Kaštanová Mária, Komenského 77 – 88 rokov
 Zubaľ František, SNP 36 – 73 rokov
 Lovičová Františka, SNP 43 – 90 rokov
 Birka Juraj, Komenského 107 – 84 rokov

Počet obyvateľov k 31.8.2009 – 3026

SPOMÍNAME

*Tak rýchlo ten čas letí,
 tak rýchlo uteká,
 no každý deň Ti Janík,
 patrí naša spomienka.
 Už sa nám nikdy nesplní ten sen,
 uvidieť tvoju tvár,
 čo i na chvíľu len.*

Dňa 12. septembra sme si pripomenuli 10. výročie úmrtia nášho milovaného

Janka Šuleja

*S láskou spomínajú rodičia,
 sestra Deniska s rodinou a starká*

RUSANKA

**- športové odevy- športová obuv -
 - termooblečenie -**

na Nám. M.R.Štefánika 42/35 Brezno
 (nad Eurozmrzlinou)

V ponuke tovar značiek:

**ZAJO, MOIRA, 4F, HIGH SPORT,
 ALPINA, KEFAS, SCARPA, CHIRUCA,
 SLOVENKA, TATRASVIT**

**tričká, nohavice,
 spodná a nočná bielizeň 100% bavlna,
 ponožky, mikiny – Polartec, softshell,
 Windproff, vesty**

doplnkový tovar:
 stany, batohy, trekové palice

V predajni RUSANKA alebo v predajni ŠPORT v Obchodnom dome
 COOP Jednota Brezno na námestí RUSANKA
 nájdete výrazné zľavy a výpredaje.

Dni obce Polomka

Napriek nepriaznivému počasiu obyvatelia Polomky oslávili dni svojej obce. V sobotu 22. augusta 2009 slávnostne otvorili novovybudované multifunkčné ihriská. Slávnostného aktu sa zúčastnili vzácní hostia. Svojou prítomnosťou Po-

lomku poctil Anton Švajlen – legenda československého futbalu, bývalý reprezentačný brankár, člen výpravy na OH v Tokiu v roku 1964, v súčasnosti predseda olympijského klubu v Košiciach, Jozef Mikuš – poslanec NR SR, p. Pavlík z firmy Brandtner Gemer. s. r.o, Ján Jamrich – dlhoročný predseda MNV v Polomke, Jozef Palušák – správca farnosti v Polomke a bývalí futbalisti TJ Tatran Polomka, ktorí pre Polomku vybojovali nejedno víťazstvo. Slávnostnú atmosféru strihania pásky umocnili mladí muzikanti a speváci FS Brezinky. Po prestrihnutí pásky ihrisko na športovom štadióne neostalo opustené. Hostia si zahrali futbalový zápas proti súčasným futbalistom TJ Tatran Polomka a Jozef Mikuš si zmeral sily s pracovníkom obce Stanislavom Pribojom. Víťazstvo či prehra neboli ani v jednom zápase dôležité. Išlo o radosť z hry a spokojnosť, že sa takého ihriská v Polomke vybudovali.

Po športových zápoleniach nasledoval kultúrny program. Okrem domáceho DFS Brezinky a FS Brezinky v programe vystúpili seniorské spevácke skupiny z Brezna, Braváčova, Bacúcha a Polomky. Napriek upršanému počasiu podali úžasný výkon a sme radi, že pozvanie k nám prijali. V programe sa predstavil aj Adrian Ševc, ktorý v celoštátnej speváckej súťaži Slávik Slovenska obsadil striebornú priečku. Vytrvalý dážd neodradil ani ženskú spevácku skupinu z Pohorelej od vystúpenia a malá Terka Zibriková

si získala všetkých svojím krásnym hláskom, a tak všetky účinkujúce deti v programe potvrdili, že Horehronie je plné talentovaných detí. Po skončení programu prítomných zabávala ľudová hudba a mladí folkloristi z Breziniak a hudob-

ná skupina TRIUMF. Nedeľa patrila slávnostnej svätej omši. Omšu v rímskokatolíckom kostole v Polomke spolu s polomskými kňazmi celebraval duchovný otec Vladimír Vojtášák z Heľpy. Sme radi, že pozvanie prijal a spolupráca obcí horehronia sa rozvíja aj v cirkevnej oblasti. Program Dní obce Polomka pokračoval divadelným predstavením. Diváci si vo vestibule kultúrneho domu mohli pozrieť výstavu výtvarných prác dospelých zo ZUŠ v Polomke. Ochotnícky divadelný súbor Čierťaž z Nemeckej uviedol hru

J.G.Tajovského: Ženský zákon. Skvelé predstavenie bolo úžasným zakončením osláv Dní obce Polomka. *D.Đ*

Staré, ale vzácne

Nevyhadzujte

V poslednej dobe nebolo ničím výnimočným nájsť pred rodinnými domami v kope nepotrebných vecí určených na odvoz množstvo predmetov, ktoré by tam ani nemuseli byť. Mám na mysli staré predmety ľudovej kultúry v Polomke. Je samozrejme, že dom, ktorý nový majiteľ nadobudne, sa snaží upraviť si podľa svojich predstáv. A k tomu patrí aj upratanie podkrovných priestorov, pôjdu, pivníc a komôr. Iste je potrebné zbaviť sa všetkých vecí, ktoré tam sú. No nie je haraburda ako haraburda, odpad ako odpad. Predmety, ktoré pre mnohých nadobúdateľov nehnuteľností nemajú cenu, pre iných sú veľkou vzácnosťou. Majú cenu historickú. Predmety vyrobené pred desaťročiami už dnes nikto nevyrobí a nedajú sa nahradit' novými. V tom tkvie ich cena.

Prosím teda všetkých, ktorí sa rozhodnú vypratať priestory vo svojich domoch, aby predmety týkajúce sa ľudového umenia a remesiel priniesli do kultúrneho domu do kancelárie p. Ďurčenkovej. Ostanú v zbierke ľudového umenia obce. Týka sa to hlavne súčasť kroja – oblečenia a obuvi, predmetov každodennej potreby – riad a náradie, pracovných predmetov a všetkého, čo súvisí so životom ľudu z dôb dávno i nedávno minulých. Budeme Vám veľmi povďační.

Diana Ďurčenková, prac.kultúry

Pozdrav 70 ročným

*Keď sme ešte deťmi boli,
 chodili sme k vám do školy.
 Zo Závadky – či z Bacúcha,
 ďaká pre deti túra.*

*Či bol dážd, či fujavica,
 ktorá nám mrazilá líca,
 chodili sme zväčša peši,
 ach, ako len ten čas beží.*

*Spomínam na spolužiakov,
 svojich dávných kamarátov,
 a i dnes vás stretnem rada,
 tak, ako vtedy zamlada.*

*Chcem vám poslať pozdrav milý,
 by ste ešte dlho žili.
 Vám ktorí sa dnes tešíte,
 siedmy križik už sláviťe.*

*Magda praje zdravia, sily,
 všetkým, spolužiaci milí.*

Magda Vundrová, Bacúch

Vítazné Brezinky

V Dubnici nad Váhom sa 29.8.2009 uskutočnil Dubnický folklórny festival. Dubnický folklórny festival (DFF) s medzinárodnou účasťou vznikol v roku 1994 na podnet mladých ľudí zaujímajúcich sa o folklór a bývalých aktívnych členov FS Vršatec. Cieľom snaženia bolo splniť dlhoročný sen dubnických folkloristov na stretnutie sa s domácimi i zahraničnými súbormi. Pre vznik festivalu hovorilo silné folklórne

zázemie v Dubnici nad Váhom, v jej folklórnych súboroch Vršatec, Mladosť a Prvosienka a nemalej miere osobnosť Mikuláša Senku, ktorý pôsobil v Dubnici nad Váhom v rokoch 1967 - 1985. Jeho meno hneď od začiatku bolo spojené s festivalovou štruktúrou a jeden deň festivalu je venovaný jeho pamiatke prostredníctvom súťa-

že o Cenu Mikuláša Senku. Tak sa píše na stránke mesta. Dôležité je aj to, že tento rok sa tejto súťaže zúčastnili aj Brezinky z Polomky. Spolu s nimi súťažili folklórne skupiny: Konopa Do-

hňany, Záriečanka Záriečie, Rokôška Nitrianske Rudno, Košarka Temeš, Javorinka Miškech Dedinka, Gelovianka Sebechleby. Vystúpenia súťažiacich spracovávali rôzne témy ľudovej tvorby, základom však mal byť humor a jeho uplatnenie v každodennom živote pospolitého ľudu. A tak sme mohli vidieť fašiangy, jarmok, kopanie zemia-

kov, svadby a pytačky. Porota v zložení Mgr. Dana Kľučárová zo Slovenskej akadémie vied, Ph.D. Margita Jágerová-etnologička z Univerzity Konštatína Filozofa v Nitre a Ing. Jozef Lehotský -erudovaný zberateľ ľudového materiálu, prísny okom hodnotila všetky folklórne skupiny. Konečný verdikt však najviac potešil a dojal k slzám Brezinky z Polomky. V tej chvíli si asi každý z nich uvedomil, že tie hodiny, nácviky a sem-tam aj tvorivé škriepky, majú zmysel. Stali sa víťazmi tejto súťaže a čakalo ich ešte jedno vystúpenie v kaštieli na galaprograme. V Dubnici vládla po celý deň úžasná atmosféra. Dôbda sme mohli vidieť v rámci festivalu vystúpenia súborov z Čiech, Poľska, Gruzínska, Maďarska, Španielska a Indonézie. A tak sme si okrem víťazstva odnášali aj nezabudnuteľné zážitky zo stretnutí s inými kultúrami a exotiky. Brezinkám blahoželáme a držíme im palce do ďalšej činnosti.

Diana
Ďurčenkova

Nabrali zme odvahu, odišli zme ku Vahu

(písanuo zrozumiteľne)

Že vraj ideme vystupovať do Dubníč? Ta podme. 29.8. 2009 rano o 4tej hodine, šitko sedelo v autobuse, len Tuli nje. Až o 10 minut zme mohli odísť. Cesta prebiehala pekne a spokojne. Keroval Bolfa a po pravej strane mu sedev navadzaci sistem Jano Dží-pí-es. Po Lupču zme šli dobre a v Lupči hladime, no na mvój pravdu: Veť to sa volak veľmi bliska kolo Bystrici. A vera sa bliskalo. Medzi Bystricou a Zvolenom zme vošli do takej burki, ko nestihali stierace na autobuse. Tiez zme sa bojali, ze nam zvlhne Dží-pí-es, ta zme viťahli borovicku a uľali zme mu, aj sebe aj nahodne sa zjavenu stewardovi, koter sa v pravidelnich intervaloch premiestňuje po autobuse opytujú sa, ze ci kava alebo caj?. Hneť sa nam aj burka videla mensa. Ta zme šli dalej, burku zme nahali za chrptom a dorazili zme do Handľovej. Už predošli deň zme sa dohodli, že sa tam zastavime a zapalíme sviečku na pamiatku 20tim zasipanim banikom. Doma zme to veselo sľubili, ale v Handľovej, keď zme vystupovali z autobusa a šli na namestje, každi bu važni. Celuo mesto bulo akobi zahalenuo do smutku, ešte aj to ňebo. Ale tam na namesti kde zme palili, kto sviečku, kto kahancok, akobi volak viac doľahnu smutok na nas, súcit s pozostalimi aj ľutosť za mladima životimi, ako zme sa dozvedeli zo zoznamu mien zahinutich banikov, ktorí

bu pripnuti na pomniku.

Tak zme okolo banickej sochi popalili ko zme si doniesli. Kotri s otcenasom na perach, alebo len tak mlčky, zme postali štvrt hodinku, potom zme sa rozlúčili so smutnou Handľovou a šlapali na Dubňicu. Lebo o 9tej zme sa mali zúčastniť krojovaneho sprievodu mestom a to zme ešte museli ísť cez Trenč. Teplice po Fera Bučka, koter sa tam člapkav za naše daňe. Darmo je, hasiči sa furt pri vođe. Veť hasiča aj zena môže poslať jedine k vođe. Keť zme prišli do Dubníč nad Váhom, sprievod mestom odpadnu, bo aj tam ľalo celi deň a ňebo bulo zachmarenuo. Ta zme zakle obzierať kult. dom. Chodili zme ako bludnjie ovce po kultúraku, lebo ten bu aspoň štiri razi vjačši ako naš poluomski. Potom zme našli na boku javiska koncertnuo kridlo(klavir). Maňo Sejkul' na ňom hrao co znau, a mi zme dookola stali a spievali co zme vedeli a znali. Nie však ľudovki. Mali zme taku dobru naladu, ze nam ju neskazila aňi sprava od Marti, ze nas vilosovali ako poslednich ucinkujucich. No čo, dakto musi buť aj na konci. Aj krcmarki buli pekne, aj zhovorci, ta sa nam chlopom dobre cekalo. Zeni zas klapcali v sale a sledovali program. Veť aj chlopi zme za cas posedeli v sale, ale co veľa je veľa. Tam zme si hoveľi v krcme kotra bula v kultúraku, sranovali s krcmarkami a tak nam cas veselo ubiehal. V tom vlete-

la Marta a: „ Chlopi triezvi sťe? Ideme na javisko“. Reku ňeboj sa Marta, dajak zoreme. Tak zme si svoje odkrutili a vo vestibule zme cekali na rozhodnutie poroti. Cekali zme s hudbou a spievom, tak ze celi kulturni dom nas obstal a spieval s nami. Asi po 40tich minutach zavolali: Podme dnukej, ide buť vyhodnoteňa. Šli zme s malima dusickami. Už zme predsa poznali, ako asi môžeme skonciť. A tak zme si siadli do prostred sali. Mi jedni v krojoch, ko zme sa ňestihli prezliecť, bo zme posledni vystupovali a ešte aj hrali cez prestavku. Pôsobili zme tam ako päšť na oko. Najd্রেlej vivolali šitkich veducich na javisko, zebi im dali pamätni list o ucinkovaní na tomto festivale a potom? Potom višla moderatorka programu a povedala: ze vraj nejdu menovať folklorne zoskuperňa, co sa umiestňili na nižšich miestach, lebo len prvi bude vyrezani na drevenu tabuľu cti. A to budu Brezinky z Polomky. Nastalo ticho, ale asi len sekundu-dve, pre mňa to bola vecnosť. Potom sa to spustilo. Prve zacali pišťať dievcata, potom zeni, objavili sa prve slzi, chlopi zme zacali hukať a neveriacki krutiť hlavami, ľude v sale sa postavili a v obrovskom potlesku sa obrátili k nam. Usmievali sa, stiskali nas, davali ruki s prava, z ľava, z hora aj z dola. V tejto euforii napadlo jedneho z chlapcov, asi Filipa Pisara, a zacali zme spievať Brezinky, brezin-

ki, zelenie brezinky.... Hrdo vzitceni, aj keď zo slzami v ociach s podlomenimi kolenami za neutihajuceho potlesku(ešte a nas kecu dotknúť, ruku dať, alebo aspoň ťapnúť po pleci, vidieť nas, usmiať sa, pozdraviť vikrikom a rôzne ako to ľude dokazu, keď su vďacni a keď sa im daco paci. Ano, aj takuto formu, aj keď len zriedka môže mať ocenenie folklornej prace. A poviem vam, ze pre takuto chvíľu sa oplati zapnúť naplno. Pred javiskom zme sa stiskali už potom medzi sebou aj z ľudmi ko furt kceli gratulovať. Dievki sa stiskali s dievkami, zeni so zenami, chlopi s chlompami. Ale co zme tepli? Chlopi so zenami, s dievkami, s cudzima zenami. Ťelo zien nam vistiskalo a viobložovalo ako ťapšu, ze som už aj prestav banovať, ze sa mi rano nekcelo ísť. A mňe sa bars veľa toho zenskoho stiskaňa neujde v zivoťe. Za jedno ňeman doma vlastnu, za druhô nie som daka nahera, zeby mi takuoto casto hrozilo, za treťuo chlopi mi potvrdz, ze s vlastnou to ňje je tak ako s cudzou. A v tejto euforii sa jeden nas clen kcel pochvaliť s timto uspechom domov svojim rodicom, statocne im zatelefonoval a z domu dostal od mami tipicku poluomsku odpoved: Kebi si sa radšej oženil a nechodili bi ti po rozume takieto bludi motľki. Po tomto šitkom, keď sa to utišlo, zme sjadli do autobusa a šli sme do Novej Dubníč vystupovať s víťaznim programom na nadvori jednoho kaštiela. Nadvorie malo veľkosť futbaloveho ih-

riska. Bulo tam postavenuo, veľkuo, krituo podium, dobre ozvučenuo a tam zme si prebrali aj oceneňa. Neznam co zeni videli na tej prvej cene, že sa s ňou tak viťešovali, lebo mi chlopi zme videli len drevjani hranol 5x5x40 cm, pokazeni volakim virezovanim, ako kebi ho jednim koncom schvatilo do cirkulana. Prijemnejšuo bulo preci ľeň to stiskaňa. Za kašteľa zme šli na hrdu večeru a potom domov. Cesta domov stojala za šitkie drobnie. Po vispievani ľudovok akie zme znali, vola Sejkul' (inač- Ing. Marián Lihan, samostatny a odborny referent propagácie a vzťahov s verejnosťou, Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica): Zmeňme žaner. To sťe ešte neculi jak sa spievaju country piesne s doprovodom len kontrových husľi- tzv. bračov. Šitcia mali naladu, ťlapkali si, husle hrali kontrú a ja som spievav podporovani ostatnima hrdlami suboristi a hlavne sistemom Dží-pí-es, koter už bu vipnuti, nakoľko zme cestu nazad poznali. A tak vyspievoval o dušu. Samozrejme aj so svojimi slovami od kotrich nas vyvracalo od smiechu. Napr: kilo chleba, kilo mleka, dovažime, zavažime, vyvažime, prevážime, dosypeme, zamiešame atď. Musim ho pojať s Tulibandou ako dvorneho textara, určite nam stupnu preferencie a navštevnosť. Paľenka sa nam nezvišila, nie preto že som ja nekeroval, ale preto že zme si malo vziali. Aspoň nebu zabľuvani autobus. Bolfa to nerad riadi. Aj keď sa prvuo mesto nenosi domov kazdi deň, bu bi som rad, kebi zme sa drzali pri zemi.

S pozdravom,
ujo Tuli.

Futbalová legenda opäť v bráne

Anton Švajlen. Futbalová legenda päťdesiatich rokov. Strieborný medailista z Olympijských hier v Tokiu. Rodák zo Solčian (narodený 3. 12. 1937). Predseda Olympijského klubu Košice, predseda Združenia olympijských klubov SR. Futbalovú kariéru začal v Topoľčanoch, potom hrával za Trenčín, Prievidzu, Brezno, no vrchol slávy dosiahol ako brankár VSS Košice.

V najvyššej československej súťaži odchytil 334 zápasov. Ako hovorí, Horehronie je jeho druhým domovom. Na Horehroní ma pozná predovšetkým staršia generácia. V Dukle Brezno som končil v roku 1959 a chcel by som sa poďakovať všetkým, ktorí ma chodili povzbudzovať a fandili mi. K Horehroniu som si vytvoril veľmi silný vzťah, pretože som si v Polomke našiel manželku. Je to žena, ktorá vedela pochopiť dušu športovca a podľa toho dokázala vyčariť rodinný súlad. Vždy, keď prídem na Horehronie sa cítim pokojný a šťastný, pretože som v prostredí, ktoré je tak blízko môjmu druhému srdcu. Navyše tu poznám len

samých príjemných ľudí.

Prečo teda žijete v Košiciach?

Sám sa cítim, akoby bol môj domov celé Slovensko. Narodil som sa na západnom Slovensku, manželka je Stredoslováčka a žijeme na východe. Mohol som ísť žiť aj do Prahy, ale ozaj sa cítim ako Slováčisko. Prečo Košice? Tam som začal svoju životnú púť. Bol som tam 16 rokov. Narodili sa mi tam deti. Hlavne pre ne som chcel žiť v meste, kde môžu vyštudovať bez toho, aby museli dochádzať. Navyše Košice nie sú od Polomky až tak ďaleko. Stačí sadnúť na rýchlik a sme tu. A veru sem cestujeme každý rok.

Na Horehroní ste sa pohybovali ako nezaťažený človek práve v prelomových rokoch. Chodíte sem pravidelne. Ako vnímate zmeny, ktoré sa tu dejú, pohlo sa to?

Do Brezna som prešiel z Dukly Trenčín. Vtedy som si myslel, že za Podbrezovou nič neexistuje. Na moje prekvapenie som tu našiel malebné dedinky, plné drevených domčekov.

Musím priznať, že vtedy tu boli ľudia zatrpnutí, pretože im brali to, na čo boli zvyknutí celý život. Na druhej strane to boli ľudia mimoriadne pracovití a veľmi dobrosrdeční. Boli naučení robiť naozaj celý deň. Nedočkám posúdiť, ako sa to zmenilo, keď som odišiel. Každopádne dnes tu stoja nádherné domy a je cítiť, že ľudia našli na Horehroní skutočnú životnú pohodu. Aj keď teraz sa mi občas postávajú, že opäť prichádzajú o prácu a opäť musia začať obrábať svoje polička.

Predpokladám, že najkrajšie zážitky z mladosti ste mali na Horehroní vtedy, keď ste začali chodiť so svojou manželkou. Aké však boli tie vaše športové momenty?

Len tie najkrajšie. Z Horehronia nás bolo sedem duklistov. Fanúšikova to prežívali a na Duklu neda-

li dopustiť. Bola to ich Duklička. Na čo však najradšej spomínam, sú zápasy, kde prišlo viac ľudí ako na dnešné extraligové zápasy. Tá atmosféra bola neopakovateľná.

Starší milovníci futbalu zvykli hovoriť, že v Polomke skončil často po zápase rozhodca v Hrone. Staré ihrisko bolo blízko železničnej trate, teda aj pri rieke, zažili ste niekedy niečo také?

Aj dnes sa nájdu či športovci, alebo tréneri, no aj fanúšikovia, ktorým vzkypí žĺč. Patrí to k futbalu, súvisí to s chuťou vyhrávať, ktorú musí každý športovec mať. Na druhej strane treba vedieť aj prehrávať a ovládnuť sa. Sám som nikdy nič podobné nezažil, aj keď sa to mohlo stať. V Polomke som bol zvyknutý na inteligentných ľudí,

ktorí s rozhodcom skôr na tému kúpania sa v Hrone žartovali.

Čo by ste odkázali súčasným priaznivcom futbalu na Horehroní?

V prvom rade nech nesedia pred televíziou. Treba sa zbaviť celospoločenského diania v krčmách a vrátiť sa na ihriská. Rozvoj kultúry a ducha v zmysle kalokagatie určite skvalitňuje život. Určite by som všetkým odkázal, aby sa začali venovať krúžkom a športu ako takému. V duchu fair play si nielen upevnia zdravie, ale vďaka tomu si vybudujú aj zdravé sebavedomie, ktoré dnes mnohým chýba. Jednoducho, vďaka športu a kultúre budú mčť v starobe bilancovať život ako plný a nepremárnený.

Text a foto:

Ján Šiman, www.horehronec.sk

Stručne o Slovenskom národnom povstaní

Slovenské národné povstanie bolo neoddeliteľnou súčasťou európskej protifašistickej rezistencie. Na pozadí dnešných integračných snáh v Európe je inšpirujúca účasť 32 národov a národností v SNP.

Vojenské úspechy spojeneckých mocností v rokoch 1943 - 1944 znamenali strategický prelom vo vojne. To pozitívne ovplyvnilo domáci odboj a v decembri 1943 vznikla Slovenská národná rada, ktorá spájala antifašistické sily na Slovensku. SNR prijala programový dokument nazvaný Vianočná dohoda, v ktorom sa zakotvili ciele odbojovej činnosti na Slovensku. Do centra pozornosti sa automaticky dostala slovenská armáda, s ktorou kalkulovala aj exilová vláda v Londýne. Napriek tomu, že Slovenský štát bol prakticky považovaný za nemecký satelit, v roku 1944 už armáda ako celok prestávala byť oporou režimu a rozpracovávali sa predstavy využitia slovenského priestoru v boji proti nemeckému fašizmu. Aktuálnou sa stala aj otázka umožnenia rýchleho postupu sovietskych jednotiek cez naše územie. Urýchlene prebiehajúce rokovania s predstaviteľmi ilegálnych vojenských zoskupení umožni-

li vytvorenie Vojenského ústredia na čele s podplukovníkom Jánom Golianom. Prvou úlohou vojenského ústredia bolo vypracovanie plánu ozbrojeného vystúpenia vojska za podpory civilných zložiek a obyvateľstva.

Od jari 1944 do spoločenského hnutia na Slovensku zasiahli aj dôsledky rozvoja partizánskeho hnutia. Do činnosti partizánskych jednotiek sa aktívne zapájali dezertéri z armády, rasovo prenasledovaní a sovietskí vojnoví zajatci. Rozmach partizánskeho hnutia znepokojenú vládu donútil vyhlásiť stanné právo. Na nátlak nemeckého veľvyslancu prezident Dr. Tiso súhlasil s príchodom okupačných jednotiek na Slovensko. Stalo sa tak 29. augusta 1944 v doobedňajších hodinách. Veliteľ ilegálneho vojenského ústredia vydal rozkaz na branný odpor armády. Začalo sa Slovenské národné povstanie. Východoslovenské divízie boli okamžitým zásahom Wehrmachtu odzbrojené a porazené. Fašistické vojská ob-

sadili hlavné mesto a značné priestory na západnom a východnom Slovensku. Ráno 30. augusta 1944 povstalecké jednotky prišli do Banskej Bystrice, ktorá sa stala politickým a ekonomickým centrom povstania. Prvé boje sa uskutočnili v Strečnianskej tiesňave. Po poslednej mobilizácii počet povstalcov vzrástol na 60 000.

Povstalecké vojská bojovali pod názvom 1. československá armáda na Slovensku. Do 7. októbra 1944 bol veliteľom tejto armády generál Ján Golian, neskôr ho na tomto poste vystriedal generál Rudolf Viest. Prvá etapa obrany povstaleckého teritória trvala od začiatku povstania do 10. septembra 1944. V tejto etape dosiahli povstalci stabilizačnú frontu. V druhej etape, ktorá trvala od 10. septembra 1944 do 18. októbra 1944, prichádza na slovenské územie zo Sovietskeho zväzu 1. čs. letecký stíhací pluk a 2. čs. paradesantná brigáda. Tretia etapa trvala od 18. októbra 1944 do ob-

sadenia Banskej Bystrice okupačnými jednotkami, kedy prebehla generálna nemecká ofenzíva na povstalecké územie z Maďarska.

V septembri 1944 prebrala správu povstaleckého územia Slovenská národná rada. Stala sa vrcholným politickým, zákonodarným a výkonným orgánom. V obciach a mestách sa začali formovať revolučné národné výbory. Počas povstania pri Veliteľstve 1. čs. armády na Slovensku pôsobili aj vojenské misie spojeneckých mocností: sovietska misia 1. UF pod velením mjr. Ivana Ivanoviča Skripku-Studenského, americká vojenská misia s por. Jamesom Holtom Greenom a britská misia s mjr. Sehmmerom. Veliteľom oddielu francúzskych partizánov bol Georgez Barazer de Lannurien. V povstaní sa zúčastnili príslušníci 32 národov a národností.

Východokarpatskou operáciou 1. A 4. UF (8.9.1944 - 20.10.1944) sa začalo priame oslobodzovanie nášho územia. Jej súčasťou bola Karpatko-duklianska operácia, ktorá predstavovala hlavnú pomoc SNP. Vojaci 1. čs. armádneho zboru sa vyzname-

nali v bojoch o mesto Dukla a Duklianský priemysok a 6.10. 1944 prekročili čs. štátnu hranicu.

Na konci októbra 1944 SNR, Rada na obranu Slovenska a Veliteľstvo 1. čs. armády rozhodli o ústupe do hôr a prechode povstalcov na partizánsky spôsob boja. Dňa 27.10. 1944 jednotky SS vstúpili do Banskej Bystrice. Po ústupe do hôr sa začalo obdobie krutého teroru a krvavých represálií proti účastníkom SNP, ich rodinným príslušníkom, ale aj nevinnému civilnému obyvateľstvu. Fašisti na území Slovenska vypálili 93 obcí a po vojne sa v 211 masových hrobách našlo 5 304 obetí. Dňa 3. novembra 1944 boli v Pohronskom Bukovci zajatí povstaleckí generáli Golian a Viest, neskôr boli vypočúvaní v Banskej Bystrici, Bratislave a Berlíne. Boli popravení na neznámom mieste.

Na oslobodzovaní Československa sa podieľali jednotky Červenej armády, 1. čs. armádneho zboru v ZSSR, armády Rumunska, Poľska a USA. Oslobodením Prahy 9.5. 1945 skončila 2. svetová vojna v Európe.

Múzeum SNP